

DISSERTATIO EPISTOLARIS
DE
STVDII BOTANICI
RATIONE
AD MEDICI CLINICI
ACVMEN IN OBSERVANDO.

QVAM
PRAESTANTISSIMO
GVSTAVO MATTHIAE
LVDOLOFF

GRATVLATVRVS
DIGNITATEM DOCTORIS MEDICINAE
IN REGIA FRIDERICIANA

VI. ID. NOVEMBR. A.O.R. CIOCCCLVIII.
EX MERITO PVBLICE IMPETRATAM

INSCRIPSIT
D. ADAMVS NIETZKI.

HALAE SALANAE
AERE CVRTIANO.

9

DISSERTATIO EPISTOLARIS

STVDII BOTANICI

AD MEDICINICI

GVSTAVO MATTHIAE
HYDOLFE

DIGNITATEM DOCTORIS MEDICINAE

IN REGIA UNIVERSITATE

WITTEBERGENSIS

IN MEDICINA

D. ADAMO N. N. N.

HALLAE MAGNAE

ANNO MDCCLXXXIII

Mihi ipsi non satisficerem, PRAESTANTISSIME
LVDOLFF, si publicam animi mei erga TE te-
stificationem nunc finerem deficere; quum iam
festiua illa dies instet, qua meritis TVIS ab AM-
PLISSIMO MEDICORVM ORDINE IN REGIA FRIDE-
RICIANA decreti in arte Machaonea summi honores in TE confe-
rendi sunt. Quamuis quidem ista occasione Candidatis bona verba dici,
in eorumque laudem multa proferri soleant: id tamen non alia ex ra-
tione saepius fit, quam vt inueteratae in Academiis consuetudini satisfi-
at, prorsus fere postposita recta meritorum aestimatione. Ego vero
nunc ad TE scribo epistolam non alia causa ad id officii genus incitatus,
quam vt publico quodam documento probare videar, me amicitiae
TVAE meritorumque TVORVM aequum esse aestimatorem. Ex
quo enim Academiam Fridericianam accessisti: ex illo etiam tempore
non alio mihi innotuisti nomine, quam morum probitate et decore,
continuo litterarum studio et nunquam satis laudando conatu ad acqui-
rendam rerum medicarum solidam vtilemque cognitionem. Neque
etiam alius me magis poterat praeclaras istas animi TVI dotes obser-
uare, qui consuetudine TVA quotidie vsus eram. Qua de re ego
mihi valdopere gratulor. Assiduum TE habui auditorem et comitem
fidissimum ante strata aegrorum: vtroque loco haud vulgaris ingenii
specimina edidisti. Sollemne TIBI esse cognoui, non assentiri dogma-
tibus medicis, priusquam de illorum nexu cum certis cognoscendi
principiis constiterit; vt hoc modo vera a falsis, certa ab incertis distin-
guantur. Ad hunc nexum in doctrinis medicis rite intelligendum
summam animi contentionem adhibuisti, cognitoque valore accurata-

rum obseruationum, frequens ante strata aegrorum comparuisti, vt easdem colligeres, collectasque inter se conferre posses. Quem laudabilem animi TVI impetum nulla incommoda reprimere valebant, quibus saepius stipatae esse solent accessiones ad aegros. Atque ita TIBI in veritatem cognoscendam vnice intento perinde erat, siue dies, siue nox, siue aduersa tempestas, siue sudum fuerit. Multoties mihi licuit ista occasione tantum ingenii TVI acumen deprehendere, quantum rarissime locum inuenit apud iuniores Aesculapii filios. Videbatur ideoque mihi studium Botanicum, quo in genere eruditionis paternam gloriam imitatus, inter complures alios emines, multum contulisse ad augendum ingenii TVI acumen in obseruando ante strata aegrorum. Neque hoc a veritate alienum esse intellexi, re penitus examinata. Concedas mihi modo, AMICISSIME LVDOLVFF, vt de isto singulari effectu studii Botanici a me prolatum iudicium ex genuinis principiis deducatur; cuius rei veniam me eo facilius a TE impetraturum esse spero, quo certius est, quod plerisque eorum, qui nomen suum Hygeae profitentur, paradoxon videri possit argumentum nunc disputandum.

§. I.

Ex ipsa vero rei differendae natura satis euidenter patet, opus esse, vt prius sciatur, in quo acumen consistat; quomodo illud ad maiorem perfectionem perducere possit; circa quod Botanicus versetur; quae tandem Medici clinici occupationes sint. Nam hisce singulis notionibus inter se rite connexis deinde elucescet, quomodo sese etiam habeat studium Botanicum ad Medici clinici acumen in obseruando.

§. II.

Acumine quis praeditus esse ex eo iudicari solet, quando facultate pollet, multa in vno distinguendi. Atque ideo simul patet, alterum altero fore acutiorem, quo plura quis in vno discernere valet.

Quae

Quae quum ita sint, omnino mihi concedi debebit, dari gradus acuminis, eosque per pluralitatem eorum, quae in vno distinguuntur, determinandos. Quod si iam aliquis in obseruatione quadam multa distinguit: ille acumine in obseruando instructus esse dici poterit, atque altero hac in re acutior erit, quo plura in vna obseruatione ab ipso distinguuntur.

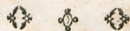
§. III.

Quemadmodum vero generatim acumen ab attentione dependet, siue ortum suum adgnoscat in facultate efficiendi, vt in perceptione composita huius pars vna maiore reliquis fulgeat claritate: ita id ipsum etiam de acumine in obseruando valere debebit. Sed ita vltius directa attentione ad ea, quae rei perceptae insunt, vt ab vno ibidem obuio ad aliud procedatur, siue vsu reflexionis plura in vno a se inuicem discerni poterunt. Ex quibus igitur euidenter colligere licebit, ad acumen in obseruando reflexione opus esse, siue requiri, vt ad singulas partes obseruationis attentio dirigatur. Nam hoc modo efficitur, vt in vna re ope obseruationis cognita plura a se inuicem distinguere possimus; vtpote in quo natura acuminis in obseruando consistit (§. anteced.).

§. IV.

Ex principiis psychologicis constat, immo quilibet ad semetipsum probe attentus experientia quasi domestica edocetur, fieri posse, vt facultates, quibus mens nostra gaudet, crebra illarum exercitatione perfectiores reddantur. Naturali quadam consequentia inde iam fluit, quod etiam acumini maiora semper accedant augmenta, quo magis illud exerceatur. Atque ita simul intelligitur, ad eminentiorem quemdam gradum euehi posse acumen in obseruando, illius frequenter institutis exercitationibus, maximum in commodum illarum disciplinarum, quarum principia cognoscendi ab obseruationibus deriuari debent;

quorsum etiam vniuersa ars salutaris pertinet. Acumine enim in obseruando bene perpolito, admodum plura in vna obseruatione distinguuntur, ita, vt tunc vberior idearum collatio institui, et quae eisdem adhaerent similitudines, concurrente ad hoc negotium ingenio, facile erui possint. Panditur hac ratione via ad generum et specierum notiones perueniendas, vnde iam in disciplinis formantur propositiones vniuersales amplissimi vsus. Vtinam haec facies foret systematum medicorum!

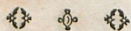
§. V.

Vt vero fini proposito propius accedam, me nunc conuerto ad Botanicam. Nobilissima haec disciplina in eo praecipue occupatur, vt certas quasdam notas suppeditet, quarum ope vegetabilia a se inuicem facile discerni possint. Vario id praestare modo conati sunt hanc eruditionis partem colentes. Copiose idem restatur diuersitas methodi, qua ad tradendam rem herbariam vsi sunt Botanici. Alii enim ab hac, alii vero ab alia parte, ad plantam constituendam necessaria, notas desumpserunt, quarum beneficio vnam plantam ab alia distinguerent. Ad eandem ideoque partem in tot plantis attentio dirigi debet, vt cognoscatur, quanam hac in re inter se conueniant, quanam discrepent. Nam inde distributiones plantarum in certos ordines fiunt. Innititur iam huic fundamento methodus artificialis Botanicis dicta; ad differentiam methodi naturalis, quae ad plures simul partes, plantae compositioni inseruientes, immo etiam illarum situm, aliasque ad se relationes attendere praecipit. Nemo non exinde videri, Botanico plantas rite tractanti continua esse exercitia acuminis, eaque longe praestantiora sub applicatione methodi naturalis.

§. VI.

Quod tandem ad Medicum clinicum attinet: ille iam non alio animo versatur ante strata aegrotantium, quam vt illorum perditam sanitatem

sanitatem vel prorsus restituat, vel si hoc fieri non poterit, morbum mitiget, ne tam cito vitam extinguere possit. Huic igitur fini adipiscendo inferuiet distincta cognitio morbi, huius causae, effectuum et signorum: quorum omnium intelligentia a Practico bonae notae requiritur. Sed quo iam modo haec omnia obtineri poterunt? certe non aliter, quam animo ad omnia attento, quae in casu percipiuntur, singulisque reflexioni subactis, quae obseruationi insunt. Quis vero exinde non intelligit, Medicum clinicum oportere acutum esse in obseruando?

§. VII.

Hiscæ omnibus praemissis, quae in se continent §. §. antecess. nunc iam facile constabit de vera ratione studii Botanici ad Medici clinici acumen in obseruando. Docet enim §. IV, acumen ex sui crebro exercitio maiora capere incrementa. Sed ex §. V. apparet, studium Botanicum abundare exercitiis ad poliendum acumen accommodatissimis. Poteritne iam veritati conuenientius quid inde sequi, quam ut etiam exculdo acumine in obseruando polleat Botanicus, eodemque praeditus ad vices Medici clinici obeundas accedere possit? Neque differentia obiecti impediet, quo minus id fiat. Tamen enim inficias iri non potest, quod substitutio obiecti a solito diuersi, mentis operationes quasi reprimere, et saepe acutissimus Mathematicus stupidus acutum fieri videatur, simulac illius animo variae res aliae, loco quadratorum vel circulorum obuersentur: id tamen ideo fit, quia intermitti solet animi attentionem varietati rerum assuefacere; quod vero in nostra potestate situm erit. Qua in re multum iuuabit animum utilitate rei cognoscendae incitare. Quod si itaque Botanicus, Medici clinici officium exsequitur, ante strata aegrotantium eadem mentis acie compareat, qua plantas intueri solebat: ille sine dubio alios acumine in obseruando superabit, qui ad mentem acuedam nullis exercitiis vsi sunt.

Sed

Sed quorsum haec omnia disputantur? Quorsum? vt tvo exemplo constet, DOCTISSIME LVDOLFE, quantopere Botanices cultura, vel alia acuminis exercitia valeant ad Medicum clinicum excellentis notae efformandum. Nam veluti ager quamuis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest: ita neque foecundum ingenium a natura concessum, nisi saepius tractetur, congruos fructus feret. Tv vero variis exercitiis ad acumen in obseruando poliendum aptis, studium Botanicum praesertim adiunxisti, in huiusmodi exercitationibus continuus fuisti, atque varietati rerum obseruandarum assueuisti; vt inde satis perspicua esse videatur ratio, cur aliis quoque principiis in Medicina necessariis egregie imbutus, prompte edere possis praeclara specimina acuminis ad obseruanda in aegris phaenomena fructuosissimi? Manifeste id etiam probatum dedisti in Dissertatione tva inaugurali, in qua impedimenta solutionis februm malignarum maxime salutaris distincte explicas; hac utilissima doctrina ab obseruationibus deriuata, eademque cum aliis certis principiis cognoscendi pulchre connexa. Potuissentne vero haec omnia a te praestari sine perpolitato acumine in obseruando? Maeste igitur esto ista virtute! Sequere iam continuo gentis tvae gloriam, ortus ex familia Asclepiadea, dum proauum habuisti Magnum stahlivm, insigne illud in mundo medico decus, et parentem eximum Botanicum et Medicum! Auge in posterum artem salutare multo aliis operibus ingenii tui ad quaeuis magna nati, meamque ideo de te conceptam spem adimple! Nunc de promerita dignitate Doctoris Medicinae tibi ex animo gratulor; subiunctis candidis votis, vt inde tibi mox suboriaturs fors felicissima, qua longissime quietissimeque fruaris! Quod reliquum est, me amare perge; certoque cognitum habeas, me in te amando augendoque nemini fore secundum. Atque ita vale nostrum delictum ornamentumque! Dab. in Acad.

Frider. VII. Id. Nouembr. A. O. R. cIoDccLVIII.

DA A 6545

ULB Halle 3
003 105 768

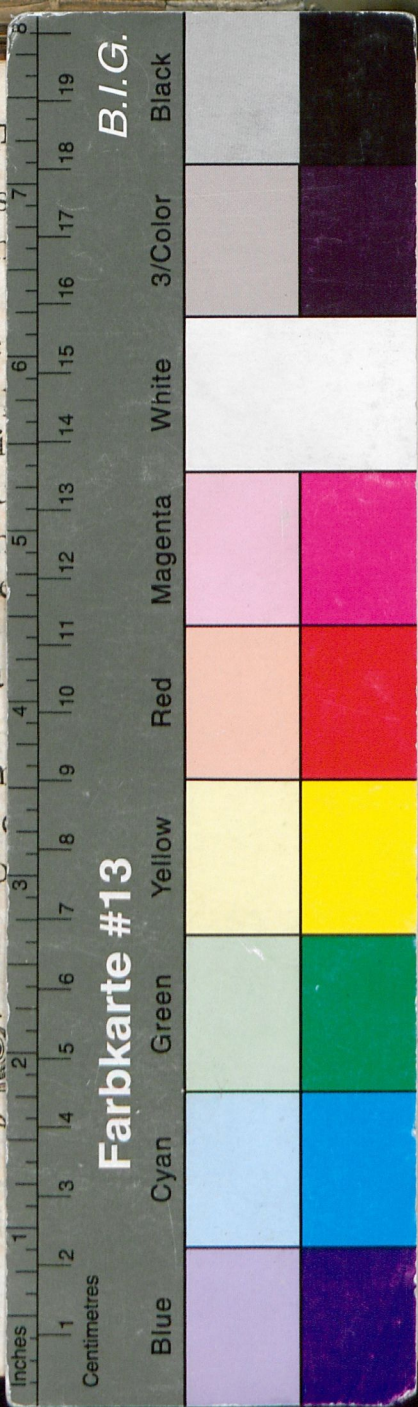
Sb.

VD 18

VD 17

DISSERTATIO EPISTOLARIS
DE
STVDII BOTANICI
RATIONE
AD MEDICI CLINICI
ACVMEN IN OBSERVANDO.

QVAM
PRAESTANTISSIMO
GVSTAVO MATTHIAE
LVDOLOFF

GRATVLATVRVS
DIGNITATEM DOCTORIS MEDICINAE
IN REGIA FRIDERICIANA

VI. ID. NOVEMBR. A. O. R. c^o 10c^o CLVIII.
EX MERITO PVBLICE IMPETRATAM

INSCRIPSIT
D. ADAMVS NIETZKI.

HALAE SALANAE
AERE CVRTIANO.